

Lärrarhandledning för åk 4-6

KALLE ANKA & EKONOMI

SÅ FUNKAR PENGAR

© Disney

Introduktion

Ekonomi har blivit ett brännande ämne i dagens turbulenta omvärld. Visste du att ekonomi är ett ord som härstammar från det grekiska ordet "oikonómos" och betyder hushållning? Det är ett ord som de flesta av oss tänker på dagligen, särskilt de som behöver planera sin ekonomi noggrant. Barn och unga kanske inte alltid reflekterar över om något är dyrt eller värt pengarna. Hur långt ska månads- eller veckopengen räcka? Är det klokt att spara en del av pengarna? Att hushålla med pengar och förstå vad man faktiskt behöver göra för att tjäna dem är kunskaper som kräver både lärande och förståelse, inklusive en insikt i grundläggande ekonomiska begrepp.

Nu finns det ett material som erbjuder en varierad undervisning i ekonomi med hjälp av Kalle Anka och hans vänner!

Serietidningen **"Kalle Anka & C:o – Så Funkar Pengar"** innehåller noggrant utvalda serier av ankmästaren Carl Barks, som på ett underhållande och samtidigt pedagogiskt sätt förklarar olika ekonomiska begrepp och termer. Dessutom finns faktasidor – om bland annat inflation och utbud och efterfrågan – som är skapade av ekonomiexperten Andreas Bergh, forskare vid Ekonomihögskolan på Lunds universitet och Institutet för Näringslivsforskning (IFN).

För dig som lärare finns denna handledning, som innehåller sex olika arbetsmoment med tillhörande bilagor/kopieringsmaterial. Dessa moment ger möjlighet att på olika sätt träna på begrepp, läsa olika berättelser kopplat till ekonomi, skapa förståelse för det ekonomiska kretsloppet samt stimulera till resonemang och reflektioner.

LGR 22

Hela upplägget och materialet i den här lärarhandledningen är väl förankrat i den senaste läroplanen, LGR 22. I kursplanen för samhällskunskap är ett av syftena med ämnet att eleverna ska utveckla kunskaper om ekonomiska förhållanden och strukturer i vårt samhälle. Bland annat ska eleverna få en förståelse för privat och offentlig ekonomi. Hur vandrar pengarna runt i vårt samhälle? Vad innebär inkomst och utgift? Varför betalar vi skatt och vad används det till?

Lycka till!

Emanuel Gustafsson & Ola Hyltén

Arbetsmoment

Inledande reflektion

Säg att du skulle få erbjudandet att få 10 miljoner kronor. Du skulle garanterat tacka ja. Men om det hade funnits en hake? Du får 10 miljoner kronor men om du tar emot pengarna kommer du inte att vakna nästa morgon. Tar du fortfarande pengarna? Majoriteten kommer garanterat då att tacka nej till de här pengarna. Med andra ord är värdet av att vakna upp en ny morgon mer värt än 10 miljoner kronor! Det här är en fråga som våra elever får när vi inleder arbetsområdet ekonomi. Vad är mycket värt för dig? Tycker vi lika i vad som är mest värdefullt och vad som inte är lika värdefullt? Vad är det som avgör värdet på något?

Arbetsmoment 1: Läsförståelse med Kalle

I bilaga 1-5 finns förslag på frågor till de 4 texterna som finns i seriealbumet. Frågorna är kopplade både till att förstå handling, men även till de ekonomiska frågor som finns med i handlingen. Till varje text finns det även fördjupningsfrågor som man kan arbeta med om man skulle vilja. Det finns även en läsförståelsemall "Problemlösning" som man kan arbeta med.

Kalle Anka – Myntsamlaren (bilaga 1)

Kalle Anka – Sällsynta mynt (bilaga 2)

Kalle Anka – Pengaregn (bilaga 3)

Farbror Joakim – Sus och dus med sura följder (bilaga 4)

Problemlösning (bilaga 5)

Det här är en bra modell att använda vid högläsning där man kan stanna upp under läsningen och tillsammans förtydliga problemen som dyker upp i texten och vad det kan bero på.

Vi rekommenderar att man stannar upp i handlingen innan man läser eventuellt slut och problemlösning för att tillsammans i klassen diskutera eventuella lösningar man hade kunnat göra för att lösa problemet. Har ni samma tanke som författaren eller dök det upp nya tankar?

Vårt förslag är att man genomför någon serie tillsammans för att därefter låta eleverna arbeta med samma modell enskilt eller i par på någon/övriga serier.

- **Problem** – vilket är problemet?
- **Orsaker** – vilka är orsakerna till att problemet uppstod?
- **Konsekvenser** – vad skedde efter att problemet uppstod?
Hur påverkade det?
- **Problemlösning** – kom man fram till någon lösning på problemet?

Arbetsmoment 2: Olika valutor – vad är pengar värda?

Vad är den svenska kronan egentligen värd? Ja, den frågan är inte det lättaste att svara på alltid. I det här arbetsmomentet kommer fokus att vara på att jämföra olika valutor i världen och se hur de förhåller sig till varandra samt att värdet på valutorna faktiskt kan ändras. Vilken nytta kan man ha av att hålla koll på olika valutors värde jämfört med vår svenska krona?

I bilaga 6 finns ett arbetsblad där eleverna ska para ihop rätt flagga med rätt valuta. Som extrauppgift kan eleverna själva rita en flagga på baksidan och sedan kolla upp vilken valuta det landet har.

I bilaga 7 finns ytterligare en uppgift om valutor. Arbetsbladet är till för att skapa en större förståelse för värdet på olika valutor samt hur det kan förändras. Eleverna får söka upp värdet på olika stora valutor i världen och jämföra med den svenska kronan. De utgår från 100 kr för att tydligt se skillnaden mellan den svenska kronan och de andra valutorna. Det finns flera bra hemsidor där eleverna enkelt kan omvandla mellan valutorna. Ett exempel är www.valutaomvandlare.com.

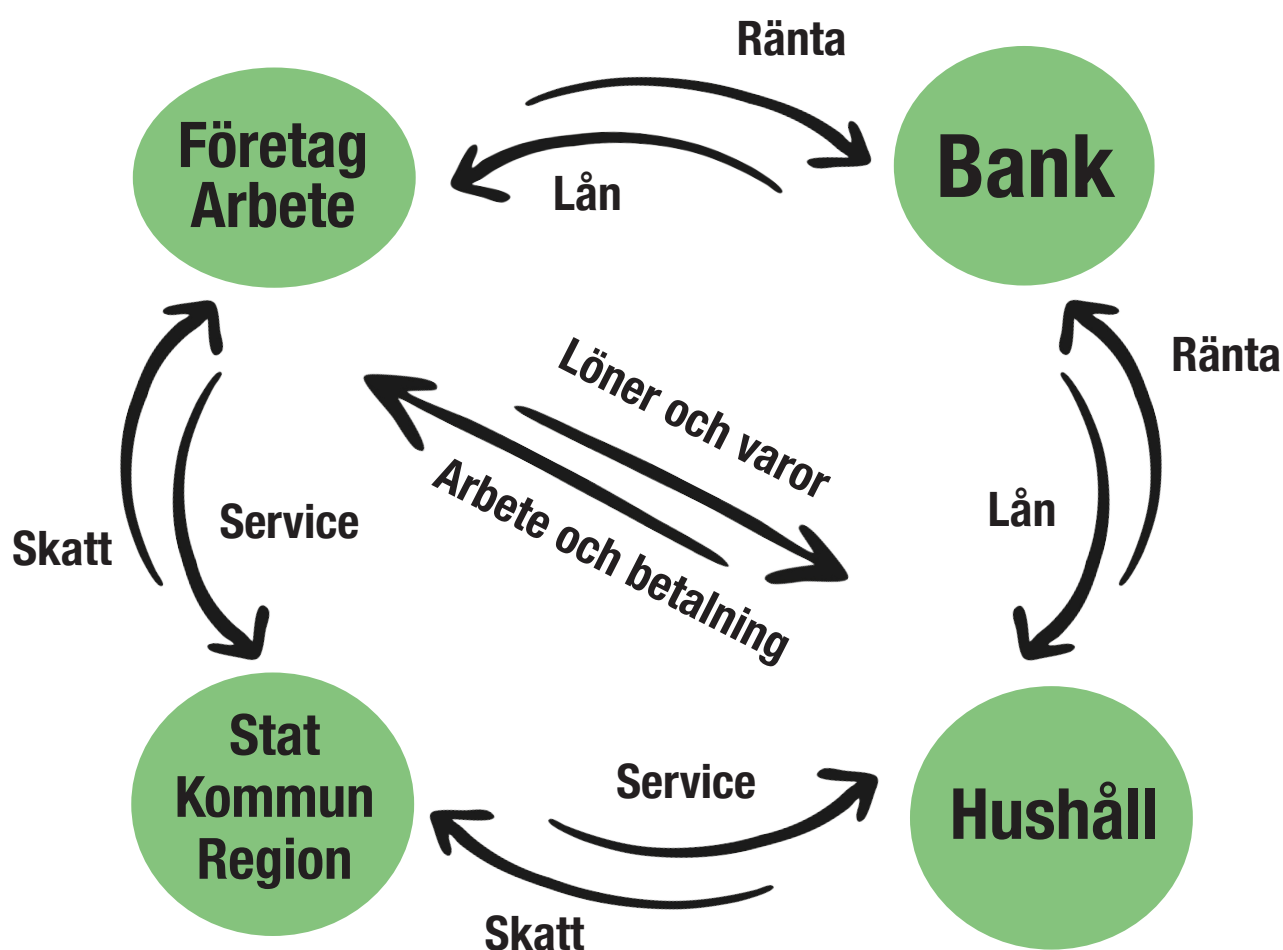

Arbetsmoment 3: Det ekonomiska kretsloppet

I bilaga 8 finns en bild över vårt ekonomiska kretslopp som man kan välja att gå igenom tillsammans alternativt att eleverna själva tar reda på vad det kallas när pengarna vandrar från exempelvis hushållet till banken.

Vi rekommenderar att man arbetar med den här uppgiften när man känner att man har undervisat och tränat på de olika begreppens betydelse.

Arbetsmoment 4: Skapa serie

Det här är en uppgift vi tänker att man kan arbeta med efter att man har gått igenom exempelvis det ekonomiska kretsloppet. Förslagsvis delar man upp de olika delarna i kretsloppet till eleverna som sedan gör en kort och enkel serie där man berättar vad som sker.

Det blir en uppgift där eleverna får vara kreativa och exempelvis därefter skulle kunna läsa och visa sin serie för yngre elever på skolan och lära dem om ekonomi.

Här är några förslag på handlingar:

- Karaktär arbetar – får lön – betalar skatt.
- Kommunkaraktär – använder skattepengar till att bygga något för alla i samhället.
- Karaktär köper någon vara (konsumtion) – kvitto där moms syns.
- Affärsinnehavaren räknar inkomsterna och ser vad man ska betala i skatt (moms).
- Ett mynt vandrar runt.
- Ett mynt föds (Riksbanken trycker nya pengar)

I bilaga 9 finns en seriesida med 4 bilder som man skulle kunna använda alternativt skapar man egna serierutor om man behöver fler än fyra.

Exempel:

Bild 1: Titel (Ett mynt föds).

Bild 2: Inledning (Riksbanken tar beslut om att trycka nya pengar).

Bild 3: Fortsättning (Pengarna hamnar i samhället och används).

Bild 4: Avslutning (Svettigt mynt som återanvänds och återanvänds).

© Disney

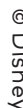
Arbetsmoment 5: Arbeta med begrepp

Det finns många olika begrepp inom ekonomi. Här har vi samlat några som vi tänker att eleverna behöver känna till. I bilaga 10 finns det en mall där man skriver förklaring på begreppet. I bilaga 11 finns en mall där man ska para ihop rätt begrepp med rätt förklaring.

Vi har även skapat en wordwall "Kalle Anka & ekonomi" som ni kan söka på alternativt använda följande länk: <https://wordwall.net/sv/resource/73381150>. Här kan eleverna i form av olika spel träna på de olika begreppens betydelse.

- AMORTERING – kallas det när man betalar av på sitt lån, minskar antalet lånade pengar.
- AVBETALNING – kostnaden för en vara/tjänst delas upp och betalas av med jämna mellanrum. OBS! Innebär oftast en extra kostnad!
- BIDRAG – pengar man får av staten, exempelvis för barn i familjen.
- BUDGET - när man räknar ut vilka utgifter och inkomster man kommer ha under en tid, exempelvis varje månad.
- EFTERFRÅGAN – hur många som vill köpa någon specifik vara/tjänst.
- EKONOMISKT KRETSLOPP - hur pengar går mellan företag, familj, stat och bank.
- HYRA – när man betalar för att använda något som man inte äger själv, exempelvis en bostad.
- INFLATION – pengars värde minskar.
- INKOMST – pengar som kommer in till familj (lön, bidrag) eller företag (försäljning).
- KONSUMTION - använda pengar till att köpa varor och tjänster.
- KONTANTER – gemensamt namn för sedlar och mynt.
- KÖPVANA – de varor och tjänster vi brukar köpa.
- LEVNADSSTANDARD - hur bra ställt man har det och vilken tillgång till sjukvård och skola man har.
- LÅN - pengar från banken om man vill köpa något som man inte har alla pengar till själv, exempelvis boende.
- LÖN – pengar man får när man arbetar.
- RÄNTA – kostnaden för de pengar man lånat av banken.
- SKATT – pengar som man betalar till stat och kommun.
- UTBUD – antalet av en vara/tjänst som finns att köpa.
- UTGIFT – allt som exempelvis en familj betalar för.

Arbetsmoment 6: Konsekvenskedja INFLATION & UTBUD - EFTERFRÅGAN

Inflation är ett ord som vi och garanterat eleverna har hört de senaste åren. Om inte annat har de märkt att saker har blivit dyrare. Det påverkar oss alla i samhället och vi tänker att man enkelt pratar om det här fenomenet. Det dyker även upp frågor varför vissa saker är mycket dyrare än andra och vad det beror på, med andra ord utbud och efterfrågan.

På faktasidan "Om utbud och efterfrågan", i den tillhörande Kalle Anka-tidningen, förklaras detta och vår tanke är att man använder sig av dessa förklaringar och skapar konsekvenskedjor.

Konsekvenskedja

I vårt samhälle sker dagligen många beslut. Varje beslut ger en konsekvens, det påverkar någon eller några. Det i sin tur kommer att ge ytterligare följder.

Inflation är något som kan vara svårt att förstå och vårt förslag är att man använder bilaga 12 för att tillsammans göra en konsekvenskedja gällande det här begreppet. Bilagan består av en mall där man skriver ner hur det ena påverkar det andra som sedan påverkar något annat.

Konsekvenskedjor är något som vi tidigt börjar använda i vår undervisning för att utveckla elevernas förmåga att reflektera och resonera och det blir tydligt för eleverna att oavsett beslut vi tar så kommer det att påverka någon eller några andra.

Eventuella åtgärder? Vilket i sin tur skulle skapa en ny konsekvenskedja...